

Pincode.

Schaarste en ruil

2025

Noordhoff Uitgevers

Iedereen leert

Hoofdstuk 2 | Ruil

- 2.1 [Ruilen en geld](#)
- 2.2 [Koopkracht](#)
- 2.3 [Geld en banken](#)

2.1 Ruilen en geld

Directe ruil

Ruilen van goederen zonder tussenkomst van geld.

Indirecte ruil

Ruilen met geld als betaalmiddel.

Transactiekosten

Alle kosten die iemand maakt om een ruilpartner te vinden, tot een overeenkomst te komen en die overeenkomst af te handelen.

2.1 Ruilen en geld

Geld heeft 3 functies:

- **ruilmiddel** (de euro is een **wettig betaalmiddel**)
- **rekenmiddel** (vergelijken)
- **spaarmiddel** (bewaren)

Wettig betaalmiddel
Een betaalmiddel
waarmee je overal in
Nederland kunt
betalen.

2.1 Ruilen en geld

Geld wordt alleen aanvaard door iedereen als het **fiduciair** is.

Fiducie in geld ontstaat o.a. door:

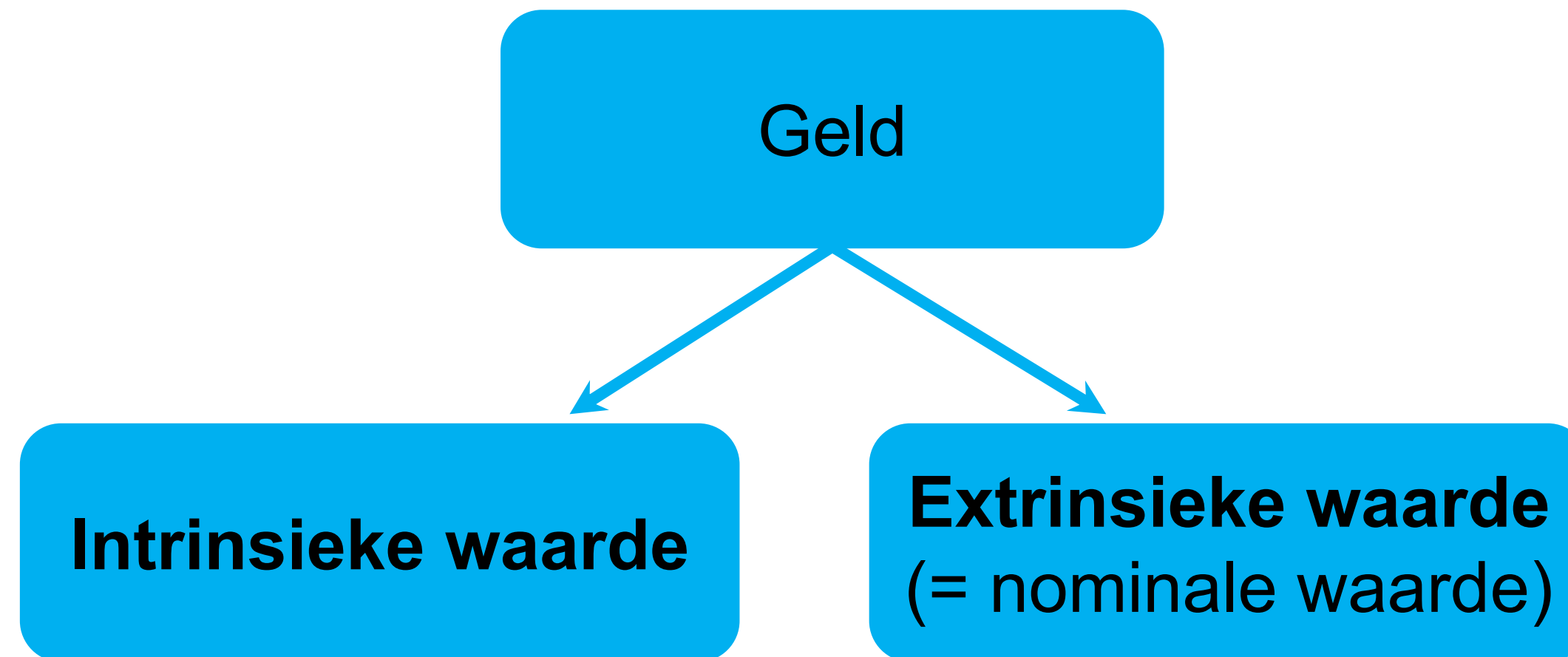
- een veilig banksysteem
- technische eisen waaraan geld moet voldoen:
 - handzaam en duurzaam
 - deelbaar
 - niet eenvoudig na te maken

Fiduciair geld

Geld dat algemeen aanvaard wordt als ruilmiddel, omdat het wordt vertrouwd door de gebruikers.

2.1 Ruilen en geld

Intrinsieke waarde

De waarde van het materiaal waarvan geld is gemaakt.

Extrinsieke waarde

De waarde die op de munt of het biljet staat.

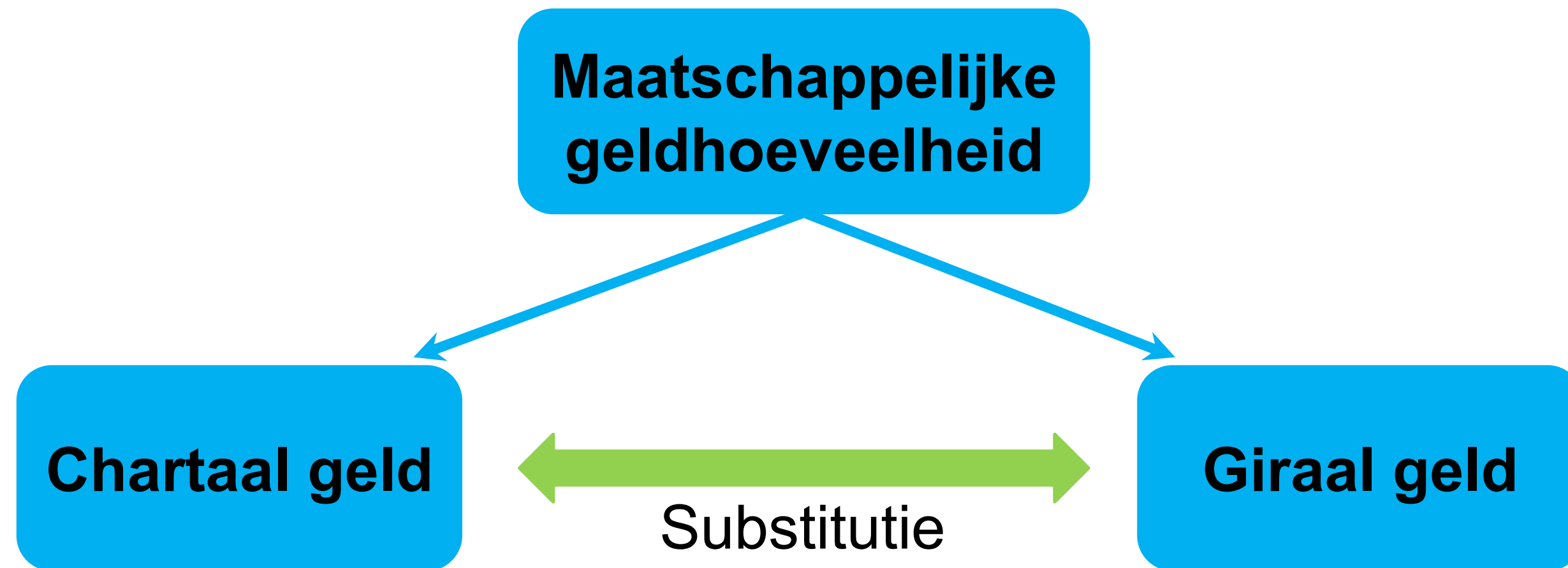
Wet van Gresham

De intrinsieke waarde van geld kan nooit hoger zijn dan de extrinsieke waarde van geld.

De wet van Gresham:

“Bad money drives out good money.”

2.1 Ruilen en geld

Maatschappelijke geldhoeveelheid

De som van al het chartale en girale geld in handen van het publiek.

Chartaal geld

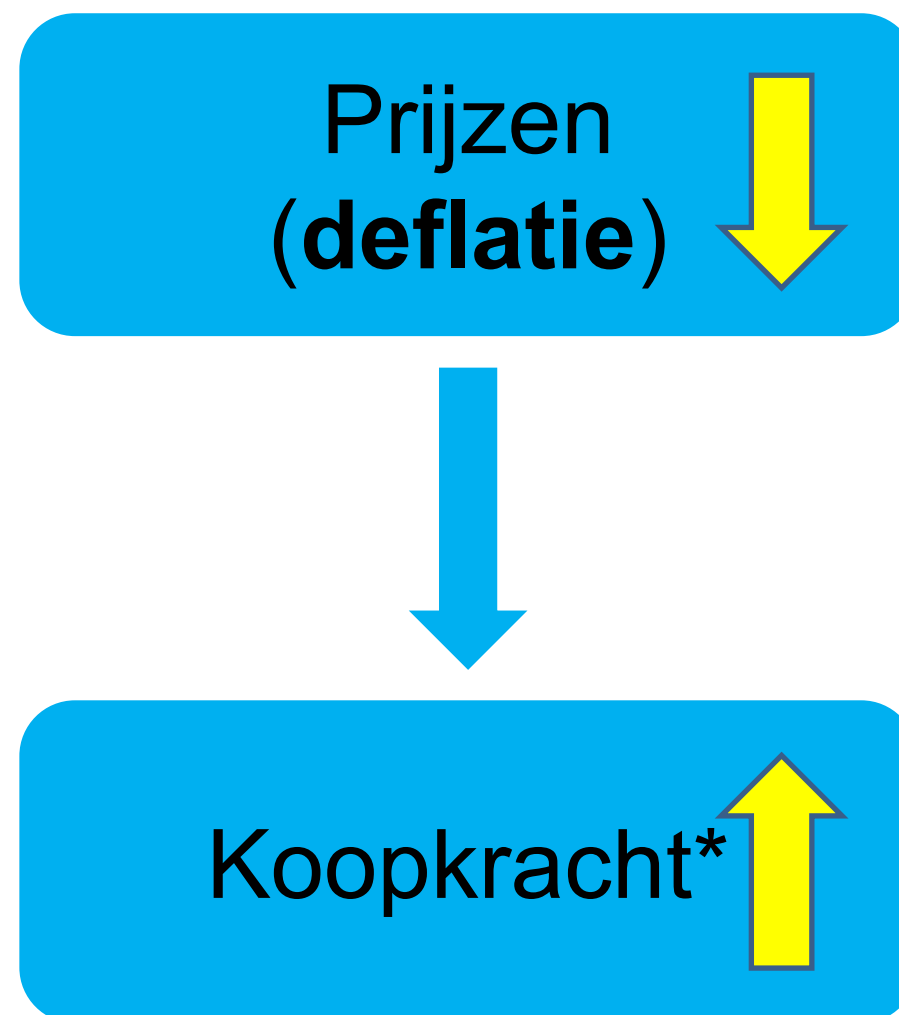
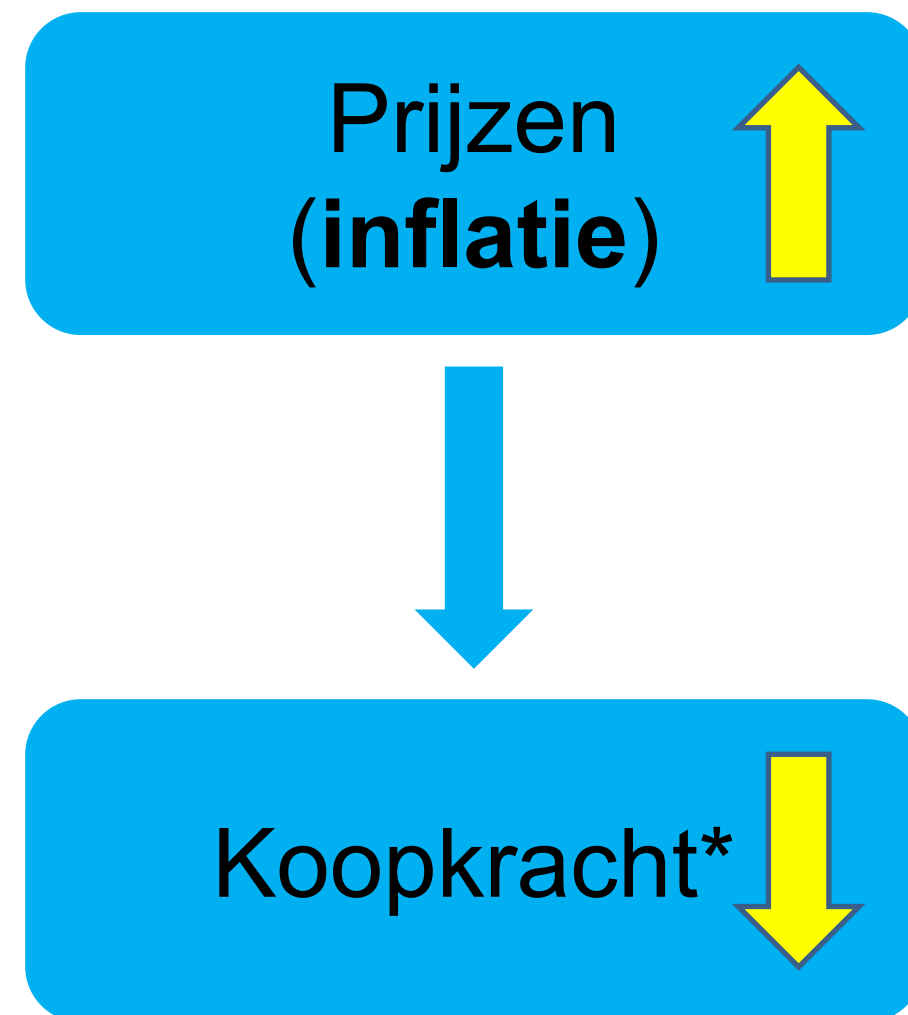
Munten en bankbiljetten.

Giraal geld

Geld op direct opvraagbare bankrekeningen.

2.2 Koopkracht

Prijsveranderingen hebben invloed op je **koopkracht**.

**Let op: alleen als het inkomen niet of minder hard mee verandert!*

Koopkracht

De hoeveelheid goederen en diensten die je met je inkomen kunt kopen.

Inflatie

Het stijgen van de prijzen van goederen en diensten.

Deflatie

Het dalen van de prijzen van goederen en diensten.

2.2 Koopkracht

Inflatie kan verschillende oorzaken hebben:

Kosteninflatie

Inflatie die het gevolg is van het doorberekenen van hogere kosten in de prijs van goederen.

Bestedingsinflatie

Inflatie die het gevolg is van grote vraag naar goederen.

Geïmporteerde inflatie

Inflatie die het gevolg is van duurdere geïmporteerde goederen.

2.2 Koopkracht

De prijzen van goederen en diensten die we willen kopen, veranderen regelmatig.

Om deze veranderingen te kunnen vergelijken gebruik je **indexcijfers** als hulpmiddel.

Indexcijfer

Een getal dat aangeeft hoeveel een bepaalde grootte in een periode is veranderd ten opzichte van een afgesproken periode.

Formule

Indexcijfer

$$\text{Indexcijfer} = \frac{\text{waarde in een bepaald jaar}}{\text{waarde van het basisjaar}}$$

Voor het basisjaar gebruik je altijd het getal 100.

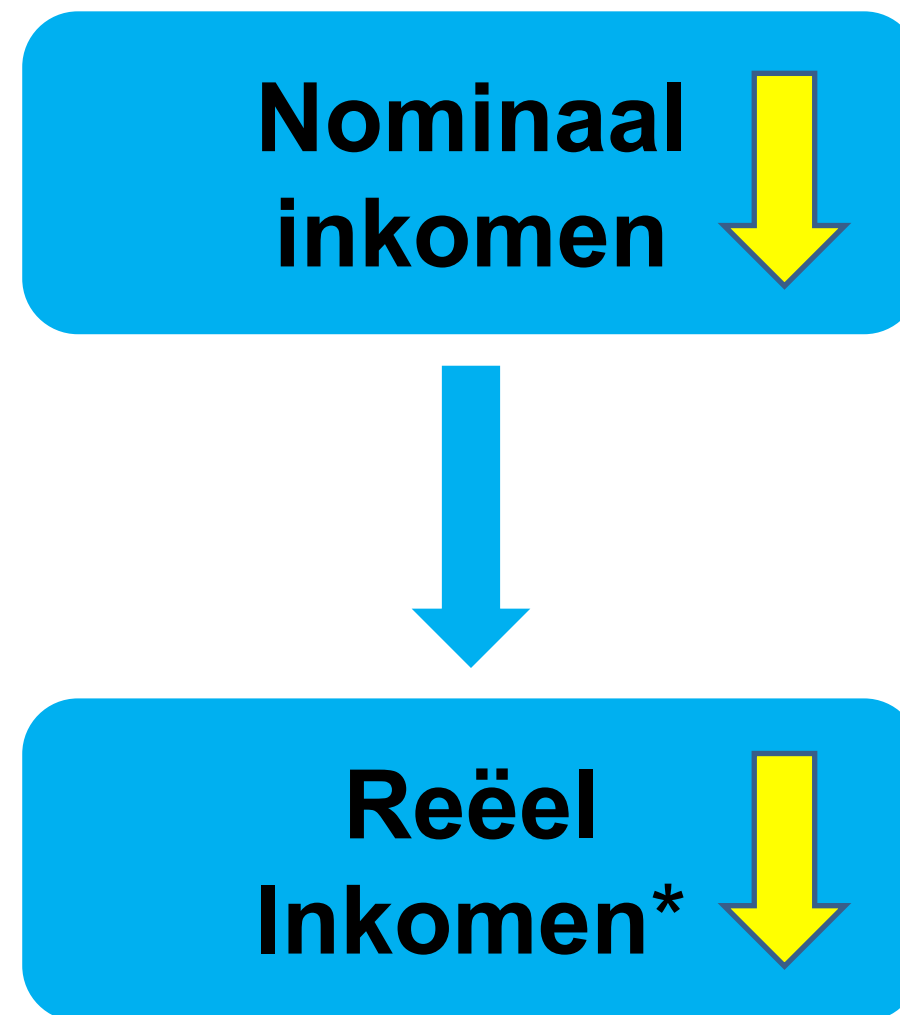
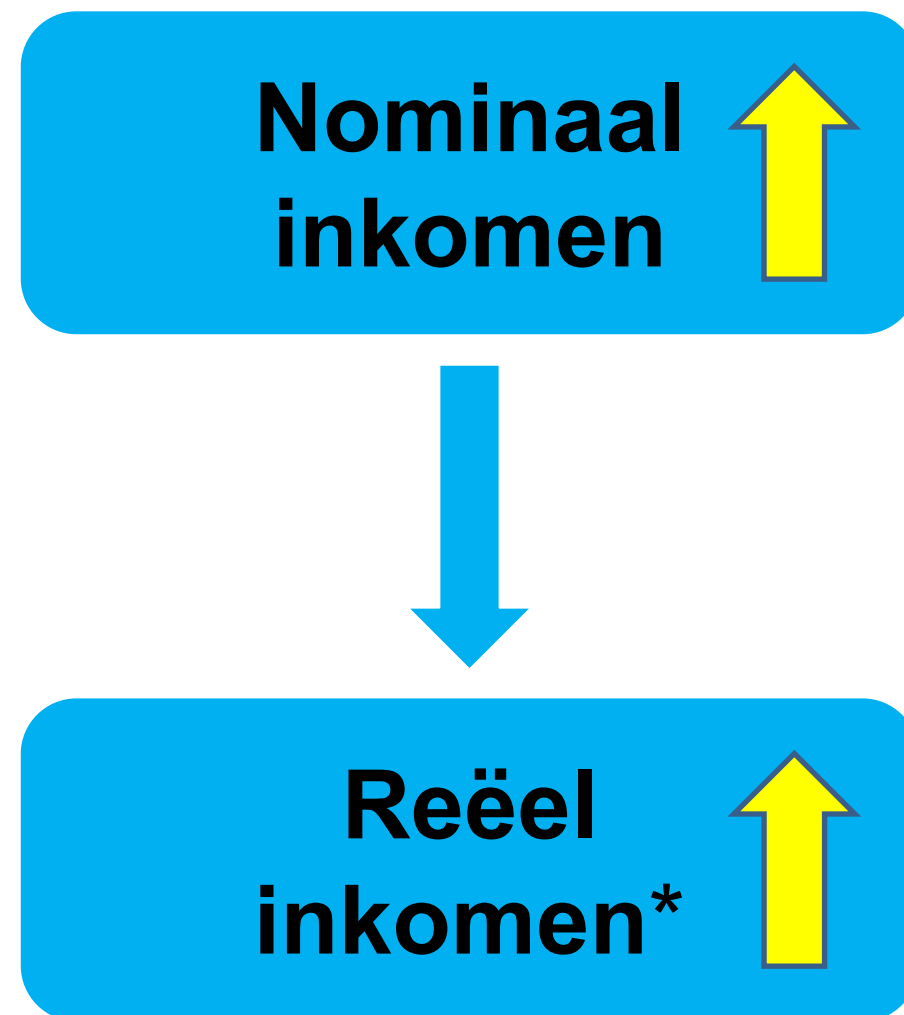
2.2 Koopkracht

Inkomensveranderingen hebben ook invloed op je koopkracht.

Koopkracht wordt ook wel het **reële inkomen** genoemd.

Nominaal inkomen
Het inkomen dat je in euro's verdient.

Reëel inkomen
Het nominaal inkomen gecorrigeerd voor de inflatie.

**Let op: alleen als de prijzen niet of minder hard mee veranderen!*

2.2 Koopkracht

Het reële inkomen kun je uitdrukken in een indexcijfer.

Formule

Reëel inkomen

Vuistregel:

Procentuele verandering reëel inkomen = procentuele verandering nominaal inkomen – procentuele verandering van de prijzen (inflatie)

Nauwkeurig:

Reëel indexcijfer = $\frac{\text{nominaal indexcijfer}}{\text{prijsindexcijfer}} \times 100$

Of anders geformuleerd:

$$\text{RIC} = \frac{\text{NIC}}{\text{PIC}} \times 100$$

2.2 Koopkracht

Prijsveranderingen worden gemeten met behulp van de **consumentenprijsindex (CPI)**.

Met behulp van dit boodschappenmandje vol gemiddelde prijzen bepaalt het CBS de omvang van de inflatie of deflatie.

Het verzamelen van informatie over het bestedingspatroon van huishoudens noem je **budgetonderzoek**.

CPI

Een indexcijfer dat de prijsontwikkeling weergeeft van goederen die huishoudens in Nederland aanschaffen.

Budgetonderzoek

Het verzamelen van informatie over het bestedingspatroon van huishoudens.

Formule

Consumentenprijsindex $CPI = \frac{\text{som van (wegingsfactor per artikelgroep x indexcijfer per artikelgroep)}}{\text{som van de wegingsfactoren}}$

2.3 Geld en banken

Taken van een centrale bank

- geld uitlenen aan banken
- prijsstabilisatie
- veilig betalingsverkeer
- toezicht op banken

Taken van een bank

- geld bewaren
- geld uitlenen
- betalingen
- handel in buitenlands geld, aandelen en obligaties

Centrale bank

De bank die toezicht houdt op banken en het betaalsysteem in onze samenleving.

Bank

Een financiële dienstverlener (o.a. betaalrekeningen en spaarrekeningen).

2.3 Geld en banken

Banken vragen **rente** voor een lening. De rente die je betaalt, noem je *debetrente*.

Jij ontvangt rente voor een spaarrekening. Dit noem je de *creditrente*.

Banken verdienen geld door een **rentemarge** te hanteren.

Rentemarge

Het verschil tussen de rente die je betaalt over een lening (debetrente) en de rente die je ontvangt op een spaarrekening (creditrente).